

Täysistunto

Torstai 15.10.2020 klo 19.54—20.07

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 157/2020 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 8/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 8/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.55 **Leena Meri ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta. Laki vastaisi sisällöltään ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia, joka tuli voimaan toukokuun alussa ja jonka voimassaolo on loppumassa kahden viikon kuluttua eli lokakuun viimeisenä päivänä. Nyt käsittelyssä olevat ulosottokaaren väliaikaiset säännökset, joissa säädetään ulosottomenettelyn keventämisestä, rajoittamisesta ja täytäntöönpanon lykkäämisestä covid-19-epidemian vuoksi, olisivat voimassa ensi vuoden huhtikuun loppuun saakka, eli nyt voimassa olevan ulosottokaaren säädöksiä jatkettaisiin kuudella kuukaudella. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1. marraskuuta kuluvaa vuotta.

Uuden väliaikaisen lain sisältö vastaa nyt voimassa olevan väliaikaisen lain sisältöä. Voimassaolon jatkamisella halutaan turvata kansalaisten ja yritysten taloudellinen selviytyminen covid-19-epidemian aiheuttamista vaikeuksista.

Hallituksen esityksestä ilmenevän ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä teknisin kirjoitusvirhehuomioin. Muuta korjattavaa tai huomautettavaa valiokunnalla ei ollut.

Saadun selvityksen mukaan myös muissa maissa on pyritty lieventämään koronavirusepidemian taloudellisia vaikutuksia. Kukin maa on sovittanut toimenpiteet ja lainmuutokset omaan lainsäädäntöönsä ja maksukyvyttömyysjärjestelmäänsä sopiviksi.

Valiokunta kuuli — vaikkakin oli kiire aikataulu, niin halusimme tehdä huolellista työtä — asiantuntijoita, ja tätä voimassaoloajan jatkamista yleisesti kannatettiin. Huomiota kiinnitettiin kansalaisten ja yritysten taloudellisiin ongelmiin ja maksuvaikeuksiin ja siihen, että ne näkyvät talous- ja velkaneuvonnassa ja ulosottotoimessa hieman viiveellä. Esimerkiksi talous- ja velkaneuvonnassa ja Takuusäätiön palveluissa koronaepidemian vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin joutuneet kansalaiset ja heidän yhteydenottonsa alkoivat näkyä vasta loppukesällä. Myös monet yritykset ja toimialat korjaavat edelleen taloudellista tilannettaan epidemian ensimmäisen aallon jäljiltä, ja tarpeiden arvioidaan jatkuvan pitkälle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2020 vp

ensi vuoteen. Niin ikään epidemian uuden pahenemisen katsotaan entisestään puoltavan väliaikaisen lain voimassaolon jatkamista.

Toisaalta kuulemisessa tuli esille myös vastustusta. Ongelmallisena pidettiin sitä, että tällaisia väliaikaisia lakeja säädetään ja kestoja pidennetään, vaikka laki on säädetty ajallisesti rajallisena ja se on ollut alun perin sen vuoksi perustuslaillisesti hyväksyttävissä. Kuulemisissa on tuotu esiin myös se, ettei Suomi enää ole poikkeusoloissa eikä tiedossa ole, että kriisin vaikutukset ulottuisivat kriisinomaisesti tähän hetkeen. Ongelmallisena on pidetty myös sitä, ettei kriisin tämänhetkisestä olemassaolosta ole edes oletuksia suurempaa tietoa. Väliaikaisten lakien jatkamisen ilman riittäviä perusteita on katsottu voivan aiheuttaa myös väliaikaisen sääntelyn vakiintumista uutena tapana.

Lakivaliokunta on esitystä käsitellessään arvioinut sitä, onko väliaikaisen lain voimassaolon jatkamiselle kuuden kuukauden ajaksi perusteita. Valiokunta on myös pyytänyt valtiosääntöoikeuden asiantuntijalta arvion siitä, liittyykö esitykseen valtiosääntöoikeudellisia epäselvyyksiä ja tulisiko lakivaliokunnan sen vuoksi pyytää esityksestä perustuslakivaliokunnan lausunto. Valtiosääntöasiantuntijan mukaan käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen sisältämään lakiehdotukseen ei sisälly sellaisia perustuslain kannalta ongelmallisia säännöksiä, joiden vuoksi lakivaliokunnan olisi tullut pyytää asiassa perustuslakivaliokunnan lausunto.

Valtiosääntöoikeuden asiantuntija on arvioinut ehdotetun sääntelyn tavoitetta turvata kansalaisten ja yritysten taloudellinen selviytyminen covid-19-epidemian aiheuttamista vaikeuksista, ja hän on pitänyt niitä perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä siten, että voidaan rajoittaa jossain määrin velkojan omaisuudensuojaa. Ehdotetulla sääntelyllä turvataan esimerkiksi velallisen mahdollisuuksia jatkaa elinkeinotoimintaa ja velallisen mahdollisuuksia ylipäättään selvittää väliaikaisista vaikeuksista tilanteessa, jossa velallisen taloudellisen aseman heikkeneminen on johtunut nimenomaan koronaepidemiasta ja siitä aiheutuvista poikkeusoloista. Valtiosääntöoikeuden asiantuntijan mukaan rajoituksen oikeasuhtaisuuden näkökulmasta merkitystä on myös sillä, että sääntelyllä ei sinänsä puututa velkojan ja velallisen oikeusasemaan, vaan kyse on ainoastaan velkojan oikeuksien täytäntöönpanoa koskevan sääntelyn ja sitä koskevan nykysääntelyn sovittamisesta yhteen koronavirusepidemian aiheuttamassa poikkeuksellisessa tilanteessa. Valiokunta on näin ollen katsonut, että väliaikaisen lain voimassaolon jatkaminen ei muodostu velkojien kannalta kohtuuttomaksi.

Esitystä kokonaisuutena arvioituaan lakivaliokunta katsoi, että väliaikaisen lain voimassaolon jatkaminen 6 kuukaudella on perusteltua ja tarpeen ja se on rajattu ajallisesti välttämättömään. Selvyyden vuoksi valiokunta on mietinnössään todennut, että väliaikaisen lain mahdollistamat ulosottomenettelyn kevennykset ja rajoitukset edellyttävät covid-19-epidemiasta johtuvaa perustetta. Näin ollen, jos epidemiasta johtuvat taloudelliset seuraukset päättyvät aikaisemmin tai velallisen maksuvaikeudet eivät johdu epidemiasta, väliaikaisen lain soveltamistilannetta ei synny lukuun ottamatta pidennettyä maksuaikaa. Covid-19-epidemian sekä sen kansalaisille ja yrityksille aiheuttamien taloudellisten vaikutusten kestoja ja laajuutta ei voida tällä hetkellä tarkasti ennakoita. Jos tilanne kuitenkin pitkittyy, on tärkeää hyvissä ajoin arvioida, mitä keinoja on käytettävissä ulosottovelallisten tilanteen helpottamiseksi.

Kuulemisessa tulivat esille myös covid-19-epidemian vaikutukset ulosottotoimeen, ja ne ovat toistaiseksi olleet suhteellisen lieviä. Saadun selvityksen valossa resurssitarpeet to-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2020 vp

dennäköisesti kasvavat, joten valiokunta pitää välttämättömänä, että Ulosottolaitoksen resurssitilannetta seurataan tarkoin ja riittävästä resursseista huolehditaan.

Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen 157/2020 sisältyvän lakiehdotuksen, ja valiokunnan muutosehdotus on kirjoitusvirheen korjaus voimaantulosäännöksen osalta. Valiokunnan mietintö on yksimielinen. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 157/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.